

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: A főváros gázművei

Forrás:

Budapesti Hírlap

Br
(Hely)

1927. 10. 7.
(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

665.7

Hely

Idő

"1924"

Személy

A főváros gázművei.

Azzal a szinte tűnemenyes fejlődéssel szemben, melyet a székesfőváros lakosságának világítási és ipari elektromos áram-fogyasztása a világháborút megelőző időkkel szemben mutat különösen a háború befejeződése óta, nagy érdeklődésre tarthatnak számot azok az adatok is, melyeket Budapest székesfőváros, Statisztikai Évkönyvében találunk a fővárosi gázművek viszonyairól.

A gáztermelés azután, hogy a székesfőváros 1910 őszén a gázgyárat megváltotta, gyors fejlődést mutatott egészen 1917-ig. 1910-ben, a régi igazgatóság vezetésének utolsó évében tehát a gázgyár termelésének összes mennyisége alig haladta meg a 63 millió köbmétert; a következő évben már 68.3 millió köbméterre emelkedett s azután szakadatlan fejlődéssel tovább nőtt; 1917-ben már a 105 millió köbmétert is meghaladta. 1918-tól fogva visszaesett a termelés; a legmélyebb pontra (58.6 millió köbméterre) 1919-ben, hogy azután csaknem állandó emelkedéssel, 1924-ben már ismét 95.9 millió köbméterre fokozódjék. Az 1925. év újból némi csökkenést hozott, de ennek az évnek 89.3 millió köbméter termelése még mindig erősen az egykori békeidők nivója fölött maradt, ugyiszintén az 1926. évi 88.1 millió köbméter is.

Nagyban-egészben úgy látszik, hogy 1923 óta a gáztermelés stabilizálódott. És stabilizálódott olyan nagyfokú fejlődés után, mely éppenséggel nem marad mögötte annak a fejlődésnek, melyet például Hamburg, Nürnberg, Breslau, Köln, Varsó stb. városok gázműveinek termelésénél láthatunk, sőt amely a legtöbb városban tapasztalt fejlődésnek még határozottan elébe is vág. Úgy látszik tehát, hogy a gázüzem

községesítése ebben a tekintetben megfelel a hozzáfűzött várakozásoknak, mert egyre szélesebb fogyasztórétegeket tudván átgon-dolt propaganda munkájával a gázfogyasz-tás számára megnyerni. Egyfelől a háztar-tások igényeit tudta jobban kielégíteni, másfelől pedig a székesfőváros vagyonszaporulatának is egyre tekintélyesebb tényezőjévé lettek a gázművek.

1922-ig bezáróan a gázművek közsén-gázát és vízgázát is termeltek; az utóbbi termelése időnkint az összes termelés 20 százalékára is felment. 1923 óta a vízgáz-termelés teljesen megszűnt. Ugyanekkor a ferencvárosi II. gázgyár is megszűnt, amelyben 1920-tól kizárólagosan vízgázát termeltek, úgy, hogy azóta — a már 1919-ben megszüntetett ferencvárosi I. gázgyár és II. gázgyár segítségével nélkül — csupán már az óbudai hatalmas nagy gázgyári centrum állott a gáztermelés szolgálatába, melynek produkciója tíz év alatt is kerek számban 50 százalékkal emelkedett, s melynek termelési eredményei a legjobban mutatták ezen a téren is az üzemkoncent-ráció előnyeit.

Amikor a székesfőváros a gázgyárat meg-váltotta, a gázgyár fogyasztói között kiváló szerepet játszott a közvilágítás ellátása, s mellettük a városi épületek világítása. Az egész gáztermelésnek 1911-ben kerekszám-ban 16 százalékát ilyen célok foglalták le, s azután is nagyjában bezáróan 1917-ig, ami egyben azt is jelenti, hogy ez utóbbi célok biztosítására a főváros fokozatosan több és több gázmennyiséget kötött le, mert hiszen a gáztermelés közben nagy fejlődésen megy keresztül. Valóban 1911-ben közvilágításra és városi épületek vilá-gítására 12.7 millió köbméter gáz kellett, 1916-ban pedig 17.4 millió köbméter: a fej-

lődés éppenséggel nem csekély. 1917 után előbb a közvilágítás, majd utóbb a városi épületek szükséglete nagyon

noha az 1919—22. évek igen csekély gáz-szükségletét közvilágítási célra, valamint városi épületek világítására nyilván jól megmagyarázza azoknak az időknek szén-válsága, (ami a hatóságokat elősorban ott kényszerítette takarékosra, ahova a ke-zük leghamarabb elért), a következő évek, még az 1925. és 1926. esztendő adatai is azt bizonyítják, hogy a gázművek terme-lési és fogyasztási politikája sokkal inkább rá van utalva a magánfogyasztásra, (a mo-torok gázhasználatára, a háztartások ipari gázszükségletére és a magánfogyasztásra), mint a régebbi időkben. Mig az egykori békeidőkben az összes értékesített gáz-mennyiségből a magánfogyasztásra csak körülbelül 80 százalék esett, addig a hábo-rút követő esztendőben a megnövekedett termelésből is mintegy 90 százalék esett a magánfogyasztásra.

A gázművek üzemgazdaságossága szem-pontjából érdeklődésre tarthatnak számot azok az adatok, melyek a gázművekben felhasznált anyagokra vonatkoznak. Ezek szerint az utolsó 15 év folyamán 1917-ben és 1918-ban használtak fel az üzemben legtöbb szenet (körülbelül 3.3 millió q-át); azelőtt, de különösen azóta azonban jó-val kevesebbet, az utóbbi évek átlagában körülbelül 1.5 millió q-át. Igaz, hogy a közsén mellett fokozottan a kokszt felhasználása is teret nyert s 1921 óta a barna-szén is fokozódó mértékben vezetett be az üzemmenetben. De mind e körülmé-nyek figyelembevételével is nyilvánvaló, hogy a budapesti gázművek 1926. években kevesebb anyagot használtak fel a gáz előállításánál, mint 1911 után. Kevesebb nyersanyag és több termelés, ez a kettő tanulsága az, ami ezekből a számokból

elénk tárul.

A gázgyárak községi kezelésbe való vé-telének hatása akkor is meglátszik, ha a csőhálózat fejlődését nézzük. 1911-ben mindössze 654 kilométer volt a csőhálózat hossza, s 1926-ban 832 kilométer s ami talán még érdekesebb, a főcsőhálózat köbtartalma az 1910. évi 14.500 köbméter-ről 30.071 köbméterre emelkedett. A gáz-csőhálózat fejlesztése 1913-ban indult meg nagyobb lendülettel, 1915-től fogva azonban a fejlődés csökkent, — 1919-től kezdve rohamosan — és csak az 1924. év-től láttunk ismét nagyobb mozgalmat a csőfektetés terén.

A gázüzem nyilvántartásai szerint 1911-ben kerekszámban 61.000 gázmérő volt a fogyasztóknál elhelyezve; 1916-ban ez a szám 86.000 fölé emelkedett s nagyban és egészben azután is csaknem állandóan a régi nivón maradt. Ha a gázmérők számát összehasonlítjuk a budapesti lakások szá-mával, körülbelül 40 százaléka a laká-soknak az, melyben gázmérő volt, ahol tehát a gázszolgáltatást igénybe is vették. Nem kétséges, hogy a gázleadást helyes szervezéssel még fokozni lehetne. Erre annál inkább meg volna a mód, mert mint már előbb is említettük, a közvilá-gítás terén a gázvilágítási rendszer a mult-tal szemben erősen háttérbe szorulván, a helyes üzemkihasználás ajánlatossá tenné azt, hogy a közvilágításnál felszabaduló gázmennyiség még fokozott mértékben bo-csáttassék a magánfogyasztók rendelkezésére. A közvilágítás terén legjobban ta-lán az a körülmény mutatja a gázvilági-tás szerepének csökkenését, hogy míg a mult évtized elején 70—80 millió óra volt a közvilágítási lámpák égési órászáma, az utolsó években (noha ismét valami emelkedés látszott) mindössze 15—20 millió volt a számuk.